

ΛΟΓΟΣ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

Γ. ΘΕΟΤΟΚΗ

Υπουργού επί των Ναυτικών, ως αντιπροσώπου της Κυβερνήσεως

κατά την τελετήν των αποκαλυπτηρίων του 'Ανδριάντος του

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ

491

Ἡ Κυβέρνησις ἐθεώρησε καθήκον της νά παραστή εἰς τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ μεγάλου πολίτου τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Κυβερνήτου.—Εὐτυχῆς λογίζομαι ὅτι εἰς ἐμὲ ἔλαχεν ὁ τιμητικὸς κληρὸς τοῦ ν' ἀντιπροσωπεύσω τὴν Κυβέρνησιν κατὰ τὴν πανελληνίον ταύτην τελετήν. Καὶ πανελληνίως, Κύριοι, εἶναι ἡ τελετὴ αὕτη, καθότι σήμερον ἐν Κερκύρα τελεῖται ὁ φόρος εὐγνωμοσύνης τὸν ὁποῖον τὸ ἔθνος ὀφείλει τῷ Κυβερνήτῃ καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἀπότισις ἐπὶ τοσαῦτα ἐδράδυνεν ἔτη.

Ἡ Κέρκυρα ἰδίως καθήκον εἶχε νά στήσῃ τὸν ἀνδριάντα τοῦ Καποδιστρίου, διότι διὰ τοῦτου οὐ μόνον δοξάζεται ὁ ἀνὴρ τὸν ὁποῖον ἡ Ἑλλὰς ἀπεκάλεσε πατέρα, καὶ τοῦ ὁποίου ὁ θάνατος ἀφῆκεν αὐτὴν ὄρφανήν, ἐκθετον εἰς τὰς τρομερὰς περιπετείας τῆς ἀναρχίας, ἀλλὰ δοξάζεται καὶ ἡ νῆσος αὕτη ἣτις ἔσχε τὴν τιμὴν ἕνα τοιοῦτον ἄνδρα νά δωρήσῃ εἰς τὸν Ἑλληνισμόν. Μέγας τῷ ὄντι ὁ ἀνὴρ τοῦ ὁποίου ὁ ἀνδριάνς πρὸ ὀλίγου ἀπεκαλύφθη καὶ ἄξιός τῆς ἐντολῆς ἣν τοῦ Ἰψίστου αἰβουλαὶ αὐτῷ ἀνέθηκαν.—Μετὰ πολυετῆ ἀγωνία, ἡ Ἑλλὰς μετεβλήθη εἰς εἰρήνιαν καὶ μετὰ τῶν ἐρειπίων τούτων οὐδὲν ἄλλο ἀπέμεινεν ὄρθιον ἢ ὁ ἑλληνικὸς πατριωτισμὸς, ὁ ὁποῖος ἔκαμιν αὐτὴν ἐλευθέραν ἀλλ' οὐχὶ καὶ συντεταγμένην εἰς κράτος. Ὅπως τοῦτο γίνῃ ἐπρεπε νά εὐρεθῇ ἀρχιτέκτων ἵνα τὸ σχηματισθῇ ἐκ τῶν ἐρειπίων τῶν μαρτυρούντων τὴν ἑλληνικὴν ἀνδρίαν. Ὁ Ἀρχιτέκτων οὗτος, ὃν ἡ Θεοῖα Πρόνοια, ἀπέστειλε πρὸς σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος ὑπέβλεπεν ὁ Καποδιστριας, ὅστις πεποισθῶς εἰς τὴν Θεοῖαν ἀντίληψιν ἔγραψε:—«Μὴ ἀπελπισθῶμεν ὁ Θεὸς, διετήρησε μέχρι τοῦδε τὴν Ἑλλάδα διὰ θαυμάτων ἅτινα συγχύζουσι τὴν λεγομένην ἀνθρωπίνην σοφίαν, διὰ θαυμάτων θά σῶσῃ αὐτήν, διότι ὁ Θεὸς οὐδὲν ἐπὶ ματαιῶν πράττει».

Δόξα τῇ Κερκύρα ἣτις τοιοῦτον ἐγέννησεν ἄνδρα. Δόξα τῇ νήσῳ ταύτῃ ἣτις δι' αὐτοῦ λαμπρῶς ἐπεδείξατο τὸν ἀραιφνῆ αὐτῆς ἑλληνικὸν χαρακτῆρα, τὸν ἀμείωτον τηρηθέντα ὑπὸ τὴν ξένην κυριαρχίαν. Δόξα τῇ Κερκύρα ἣτις ἔδωκε τῇ ἀναγεννηθείσῃ Ἑλλάδι τὸν πρῶτον αὐτῆς Κυβερνήτην.

Ἡ μορφή τοῦ Καποδιστρίου εἶναι τόσον μεγάλη ὥστε δὲν τολμῶ ἐγὼ ὁ ἐλάχιστος οὔτε κἂν νά σκιαγραφήσω αὐτήν.

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἰθῶν ἀπαντῶμεν ἄνδρας διακριθέντας ἐπὶ μεγαλοῖα, σπανίως ὁμῶς συναντᾶται ἕξοχα νοῦν καὶ μεγάλην καρδίαν.

Ὁ Καποδιστριας συνήνοεν τὰ πάντα νῦν ἕξοχα, πατριωτισμὸν ἀραιφνῆ, καρδίαν ἀγαθὴν, φιλανθρωπίαν σπανίαν, ἐνὶ λόγῳ ἅπαντα τὰ προτερήματα ἅτινα καθιστῶσιν αὐτὸν ἕνα τῶν ἕξοχωτέρων ἀνδρῶν τοῦ αἰῶνος μας.—Καὶ τοιοῦτος εἰδείχθη ὅτε ἀντιπρόσωπος κραταιοτάτης δυνάμεως παρεστάθη ἐν τῷ μεγάλῳ συνεδρίῳ ἐνθα αὐτὸς ἀντέστη κατὰ τῆς ἐπιβολῆς τῇ Γαλλίᾳ ὄρων εἰρήνης ταπεινωτικῶν καὶ καταστρεπτικῶν, καὶ τοιοῦτος εἰδείχθη ὅτε ἡ ἔθνικὴ συνέλευσις, ἀπ' οὗ τὰ πάντα ἀπώλεσε, προσεπάθησε τὰ πάντα νά σώσῃ προσκαλέσασθαι αὐτὸν εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς χώρας. Ἐν τῷ ὑψίστῳ ταύτου σημείῳ εἰδείξο καὶ γοῦν ἰσχυρὸν καὶ πείραν καὶ ἀσφάλειαν

καὶ ἐπιστήμην καὶ πολιτικὴν χρηστότητα καὶ ἀπάρνησιν ἑαυτοῦ καὶ κατώρθωσε νά θρέψῃ λαὸν λιμώττοντα, νά σβέσῃ τὰς φλόγας τῶν ἐμφυλίων παθῶν, νά ἐκχρῶσῃ τὴν δι' ἑλλειψίν διδασκαλίας ἀκανθοβόλον διάνοιαν καὶ ψυχὴν, ν' ἀποδώσῃ δικαιοσύνην, νά συνάψῃ σχέσεις πρὸς τὰ ξένα κράτη. Ἐπραξε δὲ ταῦτα πάντα θεμελιούμενος ἐπὶ συστήματος προσωρινοῦ, βάσιν ἔχοντος οὐχὶ θεωρίας, δι' ὧν οὐδέποτε ἐπιτυχῶς διωκθήσαν οἱ λαοί, ἀλλὰ τὴν πείραν, τὴν ἀπλότητα, τὴν φειδῶ, τὴν χρηστότητα. Διὰ τοῦ προσωρινοῦ δὲ τούτου συστήματος καὶ δι' ἐλαχίστης δαπάνης κατηρτίσθη καὶ στόλος καὶ στρατὸς, ἐξωλοθρεύθη ἡ πειρατεία, ἐπετεύχθη ἡ ἀσφάλεια καὶ κατεβλήθησαν τὰ πρῶτα σπέρματα διοικήσεως προωρισμένης εἰς θεραπείαν πολυχρονίου ἀταξίας καὶ χειραγωγίαν τοῦ ἔθνους, διὰ δικαιοσύνης, παιδείας καὶ ἠθικῆς, εἰς ἀληθῆ ἐλευθερίαν. Πόσας γιγαντιαίας προόδους θὰ ἐπετελεῖ ἡ Ἑλλὰς ἐὰν αἱ ἀναρχικαὶ καὶ διαλυτικαὶ τάσεις, ἅς πάσῃ θυσίᾳ αὐτὸς ἐπειράτο νά καταστείλῃ, δὲν ἦθελον τάμῃ τὸ νῆμα τῆς τόσον πολυτίμου διὰ τὸ ἔθνος ὑπάρξεως!

Ἡ μελέτη, Κύριοι, τῶν μεγάλων τούτων κατηρημάτων ἐπιβάλλεται εἰς πάντα ἐνδιαφερόμενον περὶ τῆς προόδου τῆς πατρίδος, οὐδαμῶς δὲ καλῆτερον δύναται τις νά μελετήσῃ ταῦτα ἢ ἐν τῇ ἀλληλογραφίᾳ τοῦ Κυβερνήτου, ἣτις εἶναι τῆς δόξης τοῦ αἰώνιου μνημείου.

Ἐκεῖ τὰ διδάγματα ἀφθονοῦσιν, ἐκεῖ ἀπαντᾶται περὶ πάντων τῶν ζητημάτων. τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῆς πατρίδος μας, ὡρισμένας ἰδέας, σφαῖρας ἰδιοῦ καὶ πολυτίμου συμβουλίας. Ἐκεῖ ἀπαντᾶται τὸ γινώσκον, αἰτίαι, καὶ τὸ ἐξενηχθεῖσαι πρὸ πολλῶν δεκάδων ἐτῶν, ἐφαρμόζονται ἔτι καὶ σήμερον καὶ δύναται ν' ἐποτελέσωσιν οὕτως εἰπεῖν, βάσιν, ἐφ' ἣς πτηνίζομενοι δυνάμεθα τὰ δυσκολώτερα νά ἐπιλύσωμεν ζητήματα. Ὅπως ἐν παραδείγματι, ἐπὶ τοῦ οικονομικοῦ ζητήματος, τοῦ τοσοῦτον τοῦς πάντας σήμερον ἐπασχολοῦντος, ἀπαντᾶται ἐν τῇ ἀλληλογραφίᾳ ἱστολὴν ἐν ἣ ὁ Κυβερνήτης θέτει τὰς βάσεις τῆς λύσεως αὐτοῦ. «Ἡ Ἑλλὰς, ἔγραψεν ὁ Κυβερνήτης πρὸς τὸν Willmot Horthon τὴν 15 Ὀκτωβρίου 1837, ἡ Ἑλλὰς δὲν θὰ δυνήθῃ νά ζήσῃ ἄνευ οἰκονομικῆς πίστεως καὶ δὲν δύναται νά ἐλπίσῃ τὴν πίστιν ἢ ἐκτελοῦσα ἐντίμως τὰς ὑποχρεώσεις τῆς πρὸς τοὺς δανειστάς της. Αὕτη εἶναι ἡ βῆσις ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐρείδεται ἡ ἐγγύησις τῆς ἀποτίσεως τῶν κεφαλαίων ἅτινα ἡ Ἑλλὰς ἐπονήσθη διὰ δανείων».

Μελετήσωμεν τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἐπισιαιμένως, ἀκούσωμεν τὰς συμβουλίας τοῦ Κυβερνήτου καὶ θὰ δυνήθωμεν τότε μετ' αὐτοῦ νά ἐπιναλάσωμεν ὅτι κατὰ τὰ 1827 ἔγραψεν εἰς τὸν ἀδελφόν του Βιάρν' «Ὁ Θεὸς ἐβοήθησε τοῦ; Ἑλλήνας οἱ ἐν τῇ σοφίᾳ του δὲν θὰ ἐγκαταλείψω αὐτοῦς, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ σωτηρία των θὰ τελεσθῇ. ἔχω πλέον ἡ ἐλπίδα, ἔχω περὶ τούτου πεποισθῆναι. Ἄς ἔχωσι θάρρος καὶ ὑπομονὴν καὶ ἄς καταστῶσιν ἄξιοι τοῦ προορισμοῦ τὸν ὁποῖον ἡ Θεοῖα Πρόνοια ἐπιφυλλάσσει αὐτοῖς».

Τυπογραφεῖον «Ἀθηνᾶ»

